

Den Haag, 23 juni 2014

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. dr. M. Bussemaker

Aan de minister van Economische Zaken, dhr. H.G.J. Kamp

Aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dhr. drs. S. Dekker

Excellenties,

Een goed functionerend onderzoek- en innovatiebestel is cruciaal voor de Nederlandse kenniseconomie. Recente rapporten zoals het IBO Wetenschappelijk onderzoek en de OECD Country Review voor Nederland laten zien dat wij – tegen betrekkelijk bescheiden investeringen - uitstekende prestaties leveren. Dat betekent niet dat wij op onze lauweren kunnen rusten. De WRR en AWT schetsen in recente adviezen¹ een haarscherp beeld van de grote dynamiek die zich wereldwijd voordoet. De internationale concurrentie is enorm en het is niet vanzelfsprekend dat Nederland zijn uitstekende positie zal kunnen behouden. Temeer daar we weten dat onze huidige prestaties gebaseerd zijn op investeringen uit het verleden en dat deze investeringen op dit moment tekortschieten. Deze tekortschietende investeringen vormen een groot risico, want juist in onderzoek en innovatie ligt – zo constateert de WRR terecht – het toekomstige verdienvermogen van ons land.

De aangekondigde wetenschapsvisie van het kabinet is een goede aanleiding om opnieuw de aandacht te vestigen op het belang van de ontwikkeling van onze kenniseconomie en -samenleving. Daarbij benadrukken wij als kenniscoalitie het belang van de totale kennisketen: fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, praktijkgericht onderzoek, R&D en innovatie en een goede interactie tussen die verschillende vormen van onderzoek.

¹ WRR - “Naar een lerende economie” (2013), AWT – “Boven het maaiveld” (2014)

Wij doen graag de volgende drie aanbevelingen:

1. Ontwikkel een brede nationale wetenschapsagenda
2. Bouw voort op de brede hoogvlakte die het Nederlandse onderzoekstelsel kenmerkt
3. Investeer

1. Ontwikkel een brede nationale wetenschapsagenda

Verskillende partijen hebben inmiddels gepleit voor de ontwikkeling van een nationale wetenschapsagenda. Als kenniscoalitie steunen we die oproep. Ons staat daarbij een brede en verbindende agenda voor ogen. Een agenda die onderzoekers en onderzoeksinstituten uitdaagt en inspireert en tegelijk gelegenheid geeft om onderzoek en innovatie verder te verbinden met maatschappelijke en economische uitdagingen. De agenda moet zich richten op wetenschappelijke sterktes, naast maatschappelijke en economische uitdagingen. Aansluiting bij de indeling van Horizon 2020 ligt voor de hand: 'science for science', 'science for industry' en 'science for society'. De ontwikkeling van deze brede, integrale onderzoeks- en innovatieagenda moet een samenwerking zijn tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven. Startpunt kunnen de bestaande agenda's zijn: de Europese agenda van Horizon2020, profileringsplannen van universiteiten, hogescholen en researchorganisaties, de topsectoragenda, de sectorplannen, de strategische plannen van de KNAW, NWO en van de TO2-instellingen. Maar ook bijvoorbeeld de kennisagenda's van de verschillende departementen.

2. Bouw voort op de brede hoogvlakte die het Nederlandse onderzoekstelsel kenmerkt

Kenmerkend voor het Nederlandse onderzoekstelsel is de kwaliteit over de volle breedte: Nederland als hoogvlakte. Er is bijna geen gebied waarin Nederlandse onderzoekers zich niet met de wereldtop kunnen meten. Als kenniscoalitie vinden wij dat Nederland de ambitie moet hebben om die brede hoogvlakte in stand te houden en deze gericht te versterken. Inzet op verdere zwaartepuntvorming en profilering is daarbij van belang. Het gaat om het realiseren van pieken op de hoogvlakte zonder de onderwijsfunctie van universiteiten en hogescholen en de absorptiecapaciteit van ons land te verzwakken.

3. Investeer

Wij benadrukken dat het huidige investeringsniveau met betrekking tot onderzoek en innovatie te laag is. In vergelijking met landen in de top waartoe wij (willen blijven) behoren, investeert Nederland te weinig in onderzoek en innovatie. Dit moet beter. Vanzelfsprekend hebben wij begrip voor de financiële situatie van de rijksoverheid, en waarderen we het dat onderzoek en innovatie relatief gespaard zijn gebleven voor bezuinigingen. Tegelijkertijd is duidelijk dat Nederland inteert op zijn toekomst. Bezuinigingen op het FES, op innovatieprogramma's, op instrumenten voor het MKB en op het toegepaste onderzoek hebben gaten geslagen over de volle breedte van het bestel. Het IBO Wetenschappelijk onderzoek bevestigt deze krapte voor de wetenschap. De wetenschapsvisie en nationale wetenschapsagenda moeten uitnodigen tot extra investeringen in onderzoek en innovatie. Als dit al niet tijdens deze regeerakkoordperiode kan, dan toch daarna, zodra het economisch herstel die ruimte biedt. Willen we als Nederland vasthouden aan de ambitie om tot de top vijf meest competitieve kenniseconomieën te behoren dan zijn op termijn extra investeringen noodzakelijk.

Dit wachten op financiële ruimte betekent niet dat we niet al op korte termijn aan de slag kunnen en moeten. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vormgeving van de nationale wetenschapsagenda. Als kenniscoalitie zijn we uiteraard graag bereid als partner op te treden in het proces om tot die agenda te komen.

Bovenstaande drie punten zijn naar onze mening cruciaal om de komende wetenschapsvisie ook écht een betekenisvolle stap te laten zijn in de ontwikkeling van onze kenniseconomie en -samenleving.

Wij lichten onze brief graag verder toe in een nader overleg.

Hoogachtend,

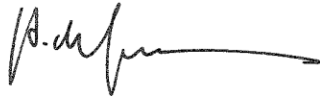
Bernard Wientjes, VNO-NCW

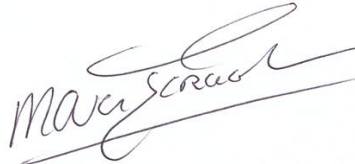
Jos Engelen, NWO

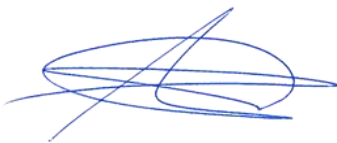
Hans Clevers, KNAW

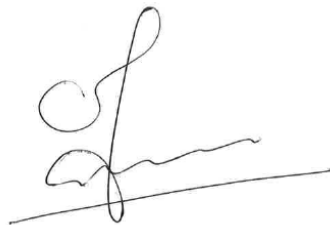
Thom de Graaf, Vereniging Hogescholen

Michaël van Straalen, MKB-Nederland

Karl Dittrich, VSNU

Jan Willem Kelder, TNO, mede namens TO2

Een kopie van deze brief is verstuurd aan de woordvoerders Hoger Onderwijs van de Tweede Kamer